

UNIVERZALNI DIZAJN

Koncept univerzalnog dizajna - dizajn za sve

Koncept univerzalnog dizajna

- Osnivač Centra za univerzalni dizajn - arhitekt gospodin Ron Mace u 70-tima prvi je kombinirao riječi **univerzalni** i **dizajn** kako bi opisao ono što će postati standard upotrebljivosti za sve
- univerzalni dizajn je neupadljiv, čak nevidljiv (primjer automatskih vrata),
- to nije klinički „specijalni“ izgled,
- ima paralelu sa „zelenim dizajnom“ koji nudi očuvanje

Koncept univerzalnog dizajna

Univerzalni dizajn se postiže:

- Dizajniranjem proizvoda, usluga i aplikacija koje može koristiti velik broj korisnika bez modifikacije (pristupačni ulazi, zgrade bez pragova, sustavi daljinskog upravljanja)
- Dizajniranje proizvoda koji se lako adaptiraju ostalim korisnicima (prilagodбом njihovih korisničkih sučelja)
- Postojanjem standardnih sučelja koji su kompatibilni sa specijaliziranom opremom (npr. potporne tehnologije)

Koncepti integralne pristupačnosti = dizajn za sve = dizajn bez barijera = inkluzivni dizajn = transgeneracijski dizajn = univerzalni dizajn

- svatko - neovisno o dobi spolu, veličini sposobnosti ili invaliditeta
- neovisno - uz malo pomoći ili potpuno samostalno
- prirodno - podrazumijeva se “normalno” korištenje
- izgrađeni okoliš - sve građevine, promet te mjesta i prostori otvoreni za javnost

Uloga dizajna / pristupačan dizajn

- Pristupačan dizajna usredotočuje se na osobe s invaliditetom - univerzalni dizajn razmatra potrebe kolikogod je moguće šireg broja osoba
- Odgovara širokom krugu korisnika
- Poštuje vrijednost različitosti
- Razmatra različite sposobnosti, no ne kao posebne uvjete, već kao zajedničku karakteristiku ljudskih bića

Prvo načelo: nepristrana mogućnost korištenja

- Dizajn je tako izrađen da ga mogu koristiti i kupiti osobe s različitim sposobnostima.

Upute

- Omogućiti jednak način korištenja za sve korisnike: isti gdje god je to moguće, odgovarajući kad nije.
- Izbjegavati segregiranje ili stigmatiziranje bilo kojeg korisnika
- Briga za privatnost, zaštitu i sigurnost mora biti za sve korisnike jednaka

Drugo načelo: fleksibilnost kod korištenja

- Dizajn treba imati mogućnost prilagodbe širokom spektru različitih sklonosti i mogućnosti.

Upute

- Treba biti osigurana mogućnost izbora načina uporabe
- Treba omogućiti pristup i uporabu za dešnjake i ljevake
- Treba prilagoditi dizajn prema mogućnostima korisnikâ i njihovoj sposobnosti točnog i ispravnog rukovanja
- Treba osigurati prilagodbu korisnikovom tempu

Treće načelo: jednostavna i intuitivna uporaba

- Uporaba mora biti lako razumljiva, bez obzira na korisnikovo iskustvo, znanje, vladanje jezikom ili trenutânu razinu koncentracije .

Upute

- Eliminirati nepotrebnu složenost
- Treba biti dosljedan s korisnikovim očekivanjima i intuicijom
- Treba se prilagoditi širokom spektru pismenosti i znanja jezika
- Informacije valja posložiti prema važnosti
- Treba omogućiti djelotvornu pomoć i povratnu informaciju tijekom i po svršetku posla

Četvrto načelo: uočljive informacije

- Dizajn treba dati korisniku potrebne informacije, bez obzira na stanje njegovih osjetila ili uvjete. okoliša.

Upute

- Treba rabiti razne vrste izražaja (slikovne, glasovne i taktilne) kod postojanja opsežne prezentacije bitnih informacija
- Između bitnih informacija i njihovog okruženja mora biti osiguran adekvatan kontrast
- Treba omogućiti maksimalnu čitljivost bitnih informacija u svim osjetilnim modalitetima
- Treba razlikovati elemente na način na koji oni mogu biti opisani (tj. Trebaju tako biti napravljeni da na jednostavan način daju upute ili naloge)
- Treba osigurati kompatibilnost s nizom tehnika ili uređaja koje koriste osobe sa senzornim ograničenjima

Peto načelo: toleriranje pogreške

- Dizajn mora biti takav da se opasnosti svedu na minimum, te da se onemogućuje posljedice slučajnog ili nenamjernog djelovanja.

Upute

- Elementi trebaju biti postavljeni na taj način, kako bi se na najmanju moguću mjeru svela opasnost i pogreške; najkorišteniji elementi; najpristupačniji; eliminirali opasni elementi; izolirani ili pokriveni
- Osigurati upozorenje na opasnost ili mogućnost pogreške
- Osigurati zaštitne elemente
- Onemogućiti nesvesne postupke u zadaćama koje traže punu koncentraciju

Šesto načelo: mali fizički napor

- Dizajn treba biti takve vrste da ga se može koristiti djelotvorno i ugodno, s najmanjim mogućim naporom.

Upute

- Omogućiti korisniku neutralan položaj tijela
- Napor za izvršenje neke radnje mora biti sveden na razumnu mjeru
- Aktivnost ponavljanja treba svesti na najmanju mjeru
- Trajne fizičke napore treba svesti na minimum

Sedmo načelo: mjere i prostor za pristup i uporabu

- Valja osigurati mjere i prostor za pristup, dohvat, rukovanje i uporabu bez obzira na dimenzije korisnikovog tijela, njegov položaj ili mobilnost

Upute

- Omogućiti dobru preglednost prema važnim elementima, kako sjedećim, tako i hodajućim korisnicima
- Omogućiti ugodan dohvat za sve sjedeće ili hodajuće korisnike
- Treba postaviti rukohvate različite visine i veličine
- Mora se osigurati podesan prostor za uporabu pomoćnih sredstava ili osobnog pomagala

ZAJEDNICA SAVEZA OSOBA S INVALIDITETOM HRVATSKE - SOIH
SOIH - CENTAR ZA UNIVERZALNI DIZAJN

Zagreb, Savska cesta 3, tel. 48 29 394, fax: 48 12 551, www.soih.hr, soih@zg.t-com.hr

Letak je tiskan uz financijsku potporu Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi Republike Hrvatske